

ΝΑ ΣΟΣΟΥΜΕ ΤΗ ΦΩΤΙΑ

Guillermo
Arriaga

Μετάφραση
Νάννα Παπανικολάου

Ίκαρος

ΝΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΗ ΦΩΤΙΑ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Salvar el fuego*

© 2020, Guillermo Arriaga

© 2026, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική έκδοση

Μετάφραση από τα ισπανικά: Νάννα Παπανικολάου

Επιμέλεια – Διόρθωση: Απόστολος Παπακώστας – Δημήτρης Παπακώστας

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου: Χρήστος Κούρτογλου

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Παραγωγή: Κοτσάτος Α.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης - Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Κανένα μέρος ή απόσπασμα του παρόντος βιβλίου δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί ή να αναπαραχθεί, με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο, για την εκπαίδευση τεχνολογιών ή συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης. Με βάση το Άρθρο 4(3) της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/790 για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, οι δημιουργοί και ο εκδότης επιφυλάσσονται ρητώς όλων των δικαιωμάτων τους και εξαιρούν το παρόν έργο από κάθε πράξη εξόρυξης κειμένων και δεδομένων.

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2026

ISBN 978-960-572-827-4

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

Guillermo Arriaga

ΝΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΗ ΦΩΤΙΑ

Μετάφραση
Νάννα Παπανικολάου

ΙΚΑΡΟΣ

Στους γονείς μου,
Κάρλος Αριάγα Αλαρίδ και Αμέλια Χορδάν Σουσίγια,
πρωτουργούς της φωτιάς.

Στο κάτω κάτω, στις γραφειοκρατικές και αστικοποιημένες
κοινωνίες, ενήλικας είναι όποιος συμβιβάζεται με το να ζει λιγότερο,
ώστε να μην πεθαίνει τόσο πολύ. Το μυστικό της νιότης, ωστόσο,
είναι το εξής: Ζωή σημαίνει να παίρνεις το ρίσκο του θανάτου
και λύσσα για ζωή σημαίνει να βιώνεις τη δυσκολία.

ΕΝΤΓΚΑΡ ΜΟΡΕΝ

Αν η φωτιά έκαιγε το σπίτι μου, τι θα έσωζα;
Θα έσωζα τη φωτιά.

ΖΑΝ ΚΟΚΤΟ

Καιγόμουνα, είμουνα γιομάτη πληγές κι απομέσα κι απόξω,
κι ό γιός σου είτανε μιὰ σταλιά νερό, κι έγώ από κείνη τή σταλιά τὰ καρ-
τέραγα όλα, γή, χῶμα, παιδιά, εύτυχία. Άλλά ό άλλος είταν
ένα ποτάμι σκοτεινό γιομάτο κλαριά, πού έρχόταν κοντά μου
βουίζοντας καί τραγουδώντας μουρμουριστά ανάμεσα στά καλάμια.
Έτρεχα ν' ανταμώσω τὸ γιό σου πού είτανε σάν παιδάκι από κρύο
νερό, κι ό άλλος μῶστελνε τότε χιλιάδες πουλιά πού δέ μ' άφήναν
νά περπατήσω, κι έριχναν πάχνη πάνου στίς λαβωματιές μου,
τίς λαβωματιές μιᾶς φτωχῆς μαραμένης γυναίκας,
ένοῦ αδύνατου κοριτσιοῦ πού τό χε ή φωτιά χαϊδεμένο.

ΦΕΔΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ, Ματωμένος γάμος
(μτφρ. Νίκος Γκάτσος)

Δεν ξέρω να μισοαγαπάω, δεν ξέρω να ζω στα ψέματα.

ΚΛΑΡΙΣΣΕ ΛΙΣΠΕΚΤΟΡ

Διακήρυξη

Τούτη η χώρα χωρίζεται στα δυο: στους φοβισμένους και στους οργισμένους.

Οι φοβισμένοι είστε εσείς, αστοί.

Φοβάστε μήπως χάσετε τα κοσμήματά σας, τ' ακριβά ρολόγια σας, τα κινητά σας.

Φοβάστε μήπως βιάσουν τις κόρες σας.

Φοβάστε μήπως απαγάγουν τα παιδιά σας.

Φοβάστε μήπως τα σκοτώσουν.

Απ' το φόβο σας, ζείτε φυλακισμένοι.

Κλεισμένοι στα θωρακισμένα αυτοκίνητά σας, τα εστιατόριά σας, τα στέκια σας, τα ηλίθια εμπορικά σας κέντρα.

Πίσω απ' τα χαρακώματα.

Τρομοκρατημένοι.

Εμείς ζούμε οργισμένοι.

Δεν έχουμε τίποτα.

Οι κόρες μας γεννιούνται βιασμένες.

Τα παιδιά μας, θύματα απαγωγής.

Γεννιόμαστε χωρίς ζωή, χωρίς μέλλον, χωρίς τίποτα.

Είμαστε όμως ελεύθεροι, γιατί δεν φοβόμαστε.

Δεν μας νοιάζει να μεγαλώσουμε ανάμεσα στη λάσπη και στα σκατά, ούτε να μας χώσετε στις φυλακές σας, ούτε να καταλήξουμε στα νεκροτομεία σας ως ανώνυμα πτώματα.

Είμαστε ελεύθεροι.

Μπορούμε να τρεφόμαστε με σκουπίδια, ν' ανασαίνουμε τον σάπιο αέρα των υπονόμων, να πίνουμε ούρα, να βουτάμε σε βρομόνερα και ν' αρρωσταίνουμε από διάρροια, δυσεντερία, τυφοειδή πυρετό και σύφιλη, να κοιμόμαστε πάνω σε περιττώματα, να μην πλενόμαστε και να βρομάμε ιδρώτα, χύμα και θάνατο, δεν πειράζει, αντέχουμε.

Εσείς, με τις πλαδαρές σας σάρκες, τα μαλακά μυαλά σας, απ' το φόβο σας δεν θα επιβιώνετε ούτε λεπτό έζω.

Κι όσο κι αν μας σφάζουν οι αστυνομίες κι οι στρατοί σας, επιμένουμε. Είμαστε ακαταμάχητοι. Αναπαραγόμαστε όπως τα ποντίκια. Αν σκοτώσουν έναν από μας, γεννιόμαστε άλλοι χίλιοι. Επιβιώνουμε ανάμεσα σε απόβλητα. Την κοπάνάμε από κρυφά περάσματα.

Εσείς, αν χάσετε κάποιον δικό σας, αποσυντίθεστε πονώντας. Χέξετε και μόνο με το που ακούτε τη λέξη θάνατος. Εμείς όχι. Είμαστε ελεύθεροι. Ατρόμητοι. Οργισμένοι. Ελεύθεροι.

Χοσέ Κουαουτέμοκ Ουίστλικ

Κατάδικος 29846-8

Ποινή: πενήντα χρόνια κάθειρξη για πολλαπλή ανθρωποκτονία

Η γυναίκα τρέχει στη λεωφόρο. Προχωρεί με μεγάλες δρασκελιές. Οι άντρες που την ακολουθούν μένουν πίσω. Εκείνη κρατάει περίστροφο. Πλησιάζει μια οικογένεια. Χωρίς να χάσει το βήμα της, προσπαθεί να κρύψει το όπλο. Το κολλάει στο γοφό της. Μια ηλικιωμένη δεν παίρνει είδηση τι συμβαίνει και κινείται προς τα δεξιά της. Εκείνη στρέφει το κορμί της για να την αποφύγει, αλλά τελικά την παρασύρει. Η ηλικιωμένη πέφτει με την πλάτη. Η γυναίκα ψελλίζει ένα «συγγνώμη» κι επιταχύνει. Ένας από την παρέα την επιπλήττει. «Ηλίθια», της φωνάζει. Η γυναίκα γυρίζει. Βλέπει τους διώκτες της σαν απειροελάχιστες κουκκίδες. Δεν θα τη φτάσουν. Δεν έχουν τη δύναμη των δικών της ποδιών. Εκείνη διατηρεί την ταχύτητά της. Δεν μπορεί να σταματήσει. Δεν γίνεται. «Αν μας ανακαλύψουν, κοπάννα την απ' τα στενά», την είχε προειδοποιήσει εκείνος. Εκεί θα έπρεπε να είναι ασφαλής. Έπρεπε να χαθεί στα στενοσόκακα του λαβυρίνθου. Η γυναίκα συνεχίζει. Έχει μεγάλο διασκελισμό, μυώδους και ψηλής αθλήτριας. Στο βάθος διακρίνονται τα περάσματα. Πρέπει να χωθεί εκεί για να σωθεί. Ασθμαίνει. Ιδρώνει. Οι διώκτες της τρέχουν ξοπίσω της για να τη σκοτώσουν. Λίγα λεπτά νωρίτερα, είχε νιώσει τους πυροβολισμούς να σκάνε κοντά. Δυο σφαίρες χτύπησαν ένα αυτοκίνητο δίπλα της. Μερικές ακόμα σφύριζαν αποπάνω της. Τη

σημάδευαν στο κεφάλι. Ήθελαν να πέσει με το κεφάλι ανοιγμένο σαν καρπούζι. Ακριβώς όπως είχε πέσει κι ο άντρας που είχε σκοτώσει εκείνη. Ήταν μια αναλαμπή. Ο τύπος πετάχτηκε μπροστά της και σήκωσε το όπλο. Εκείνη πάτησε πιο γρήγορα τη σκανδάλη. Δεν σημάδεψε καν. Απλώς σήκωσε το περίστροφο κι έριξε. Η σφαίρα βρήκε τον άλλο στο σβέρκο. Πιτσίλισε με το αίμα τον άσπρο τοίχο. Τον είδε να πέφτει νεκρός. Δεν είχε το χρόνο ούτε να τρομάξει ούτε να μετανιώσει. Συνεχίζει να τρέχει. Το Μοδελίτο, η γειτονιά όπου είχε μεγαλώσει εκείνος, είναι στα εξήντα μέτρα. Μόλις μπει, οι διώκτες της θα τη χάσουν. Επιταχύνει. Διακρίνει την είσοδο για το σοκάκι. Προς τα κει κατευθύνεται όταν ακούγεται μια έκρηξη. Γυρνάει κατά το δρόμο και σκάει πάνω σ' ένα δέντρο. Μια σφαίρα έχει μπει απ' το στήθος της και της έχει τσακίσει το στέρνο. Κοιτάει το τραύμα. Ένας κύκλος από αίμα απλώνεται στο μπλουζάκι της. Προσπαθεί να σταθεί. Δεν μπορεί. Κρατιέται απ' το κλαρί ενός δέντρου και τραβάει, αλλά δεν καταρρέει. Νιώθει ένα κάψιμο στους πνεύμονες. Βήχει αίμα. Πλησιάζει ένας άντρας μ' ένα πιστόλι στο χέρι. Αναζητάει με το βλέμμα το περίστροφό της. Είναι στο έδαφος, λίγα βήματα πιο κει. Ο τύπος σηκώνει την κάννη του όπλου και τη σημαδεύει ανάμεσα στα μάτια. «Ως εδώ ήταν, καριόλα».

Αν έπρεπε να διαλέξω τη στιγμή που άλλαξε τη ζωή μου, θα 'λεγα πως ήταν τότε που ο Έκτορ μας κάλεσε να περάσουμε μια μέρα στο σπίτι του στο Τεποστλάν. «Μαρίνα, ελάτε το Σάββατο. Έχω καλέσει τους Αρτεάγα, τη Μιμή, τον Κλάους, τη Λάουρα και το φίλο της, τον Αλχούρε, τον Ρουβαλκάβα, τη Σέσι, τον Χούλιο, και θα 'ναι κι όσοι έρθουν διά της προσκολλήσεως». Δέχτηκε κι ας ήξερα ότι για τον Κλάουδιο θα ήταν σοκ να πάει. Δεν άντεχε τους «χίπηδες» φίλους μου, τους οποίους αποκαλούσε «μαμόθρεφτους ψευτοκαλλιτέχνες». Έπληττε και δεν είχε τίποτα κοινό μαζί τους. Τον Κλάουδιο τον διασκέδαζε μια καλή ταινία, οι χοντροκομμένες εμπορικές κωμωδίες, «που με κάνουν και ξεχνάω την ένταση της δουλειάς». Δεν άντεχε τις μακρόσυρτες κι αργές ταινίες που σκηνοθετούσε ο Έκτορ. «Είναι ό,τι πιο βαρετό υπάρχει», δήλωνε ο άντρας μου, χωρίς να τον νοιάζουν οι Κάννες και οι Βενετίες που τις εκθειάζαν. Εκείνο το Σάββατο πήγαμε τελικά στο Τεποστλάν, κι εκεί, εκεί ακριβώς άρχισαν όλα. Αν εγώ είχα απορρίψει την πρόσκληση, αν ο Κλάουδιο είχε επιμείνει να πάμε να φάμε με τους γονείς του όπως κάθε Σάββατο, η ζωή μου θα εξακολουθούσε και τώρα να είναι το ίδιο ευτυχημένη, τακτοποιημένη και προβλέψιμη, και δεν θα είχε πάρει μπρος ο ωρολογιακός μηχανισμός της καταστροφής.

Η ηλιόλουστη μέρα, μαζί με το γεγονός ότι ο Έκτορ του υποσχέθηκε να βάλει στην τηλεόραση το ματς των προκριματικών του Τσάμπιονς Λιγκ, έπεισε τον Κλάουδιο. Άλλωστε, και στα παιδιά μου άρεσε να πηγαίνουμε εκεί. Απολάμβαναν το παιχνίδι με τα κατοικίδια που είχαν στο σπίτι ο Έκτορ κι ο εραστής του, ο Πέδρο: έντεκα μαϊμούδες, δύο ρακούν, τρία ζωηρά κι ενοχλητικά λαμπραντόρ, τέσσερα γατιά κι έξι ήρεμα άλογα, τα οποία μπορούσαν να καβαλήσουν και να γυρίσουν όλο το Τεποστέκο. «Να πάμε, να πάμε», είπαν ενθουσιασμένα τα τρία μου παιδιά. Η αλήθεια είναι ότι τα περνούσαν υπέροχα στο σπίτι του Έκτορ και του Πέδρο. Κι αν ο Κλάουδιο δεν ήταν τόσο προκατειλημμένος, πάω στοίχημα ότι θα περνούσε κι εκείνος το ίδιο. Είμαι σίγουρη πως η «αποστροφή» για τους φίλους μου ήταν απλώς μια ποζεριά, επειδή αρκετούς τους ήξερε από παιδιά.

Φτάσαμε νωρίς. Ο Έκτορ και ο Πέδρο μόλις είχαν ξυπνήσει και μας υποδέχτηκαν αχτένιστοι, χωρίς να έχουν κάνει ακόμα ντους. «Συγγνώμη, ξενυχτήσαμε χθες. Περάστε, παρακαλώ, θα σας περιποιηθεί η Λουσίτα, από δω, μέχρι να κάνουμε μπάνιο. Μπορεί να σας φτιάξει τσιλακίλες¹ και στο τραπέζι έχει φρεσκοστυμμένη πορτοκαλάδα. Σ' αυτό εκεί το δωμάτιο μπορείτε ν' αλλάξετε για να είστε πιο άνετα». Ο Έκτορ και ο Πέδρο πήγαν να ετοιμαστούν και ο Κλάουδιο δεν άντεξε να μην πετάξει ένα από τα συνηθισμένα του σχόλια. «Τους μαλάκες! Ακόμα βρομάει ο κώλος τους βαζελίνη!» είπε κι έσκασε στα γέλια. Αυτή ήταν η αγαπημένη του έκφραση όταν αναφερόταν σε ομοφυλόφιλους: «βρομάει ο κώλος τους βαζελίνη». Αυτή τη

1. Chilaquiles: παραδοσιακό μεξικάνικο πρωινό με τηγανητά κομμάτια πίτας από αραβοσιτάλευρο, διάφορα υλικά, ανάλογα με τη συνταγή, και κάποια καυτερή σάλτσα. (Όλες οι σημειώσεις είναι της μεταφράστριας.)

χαριτωμενιά την έχουν κατοχυρώσει αυτός κι οι συμμαθητές του για να χαρακτηρίζουν τους γυναικωτούς παπάδες που τους έκαναν μάθημα. Αμετανόητοι παιδεραστές που κακοποίησαν πολλούς απ' τους μαθητές τους. Εξού και η ελαφριά ομοφυλοφοβία του Κλάουδιο. Δεν ήταν εναντίον της ομοφυλοφιλίας, ούτε κατά διάνοια. Ήταν αυτονόητο η αντίληψή του για τους «πούστηδες» να έχει επηρεαστεί από την εμπειρία του στο θρησκευτικό σχολείο. Ένας από τους δασκάλους του δημοτικού συνήθιζε να πηγαίνει στο δωμάτιό του τους μαθητές του, ηλικίας επτά-οκτώ ετών. «Έχει μπει μέσα μου το δηλητήριο της αμαρτίας», τους έλεγε με μελιστάλαχτη φωνή, «και με σκοτώνει σιγά σιγά. Ο Άγιος Πατέρας, γνώστης των δοκιμασιών, μου έδωσε την άδεια να ρουφήξει το δηλητήριο ένα αθώο στόμα και να το εξουδετερώσει με την αγνότητά του».

Ο Έκτορ θεωρείτο το *enfant terrible* του μεξικάνικου κινηματογράφου κι έκανε ό,τι μπορούσε για να τροφοδοτεί το θρύλο του. Απέναντι στον Τύπο ήταν προσβλητικός, επιδειξιμανής, αλαζόνας. Έκρινε τους υπόλοιπους συναδέλφους του μ' έναν αέρα αυταρέσκειας και οι περισσότεροι του φαίνονταν πεζοί κι αδιάφοροι. Οι ταινίες του έδειχναν τερατώδη κι ανώμαλα πλάσματα, με ακόρεστη σεξουαλική πείνα. Νάνους που βίαζαν παχύσαρκες γυναίκες, αυνανισμούς σε πρώτο πλάνο, τετραγωνισμένους από την κυτταρίτιδα πισινούς, κισσούς, τεράστιους φαλλούς. Όπως έλεγε ο Κλάουδιο, οι ταινίες του Έκτορ έχυναν πύον και ούρα πάνω στους θεατές. Οι κριτικοί και τα φεστιβάλ τον λάτρευαν. Η εφημερίδα *Le Monde* τον χαρακτήριζε «ιδιοφυΐα που δημιουργούσε υπερβολικές εικόνες», το περιοδικό *Der Spiegel* περιέγραφε το έργο του λες και «ο Δάντης κι ο Ιερώνυμος Μπος είχαν αποφασίσει να γίνουν σκηνοθέτες».

Ο Έκτορ απολάμβανε τα γιουχαΐσματα του κοινού, του άρεσε να βλέπει τον κόσμο να βγαίνει αηδιασμένος και να τον προσβάλλει. Πληρούσε και με το παραπάνω το κλισέ «να σκανδαλίζεις την αστική τάξη και να της δίνεις αυτό που της αξίζει». Στην πραγματικότητα, ο αστός ήταν ο ίδιος. Είχε κληρονομήσει μια περιουσία φτιαγμένη με την απάνθρωπη εκμετάλλευση εκατοντάδων εργατών σε ανθρακωρυχεία και δεν αναρωτήθηκε ποτέ για τον πόνο και τη δυστυχία που προκαλούσαν οι επιχειρήσεις του. Όταν πέθαναν οι γονείς του, δεν τις ξεφορτώθηκε και συνέχισε να τις διευθύνει μέσω του διοικητικού συμβουλίου, του οποίου προήδρευε. Οι ταινίες του χρηματοδοτούνταν από δεκάδες ανώνυμα πρόσωπα, μαυρισμένα από το κάρβουνο και με τα πνευμόνια αχρηστεμένα από τη σκόνη που ανάσαιναν τόσα χρόνια στα ορυχεία. «Black lungs matter», του πέταξε ένας δημοσιογράφος σε μια συνέντευξη Τύπου, για να τον προκαλέσει, παραφράζοντας το διάσημο σύνθημα «black lives matter». Ο Έκτορ έδωσε εντολή να τον πετάξουν έξω απ' την αίθουσα και τον αποδόμησε ταχύτατα. «Άλλος ένας ηλίθιος που τα παίρνει απ' τους εχθρούς μου. Σίγουρα τον έστειλε ο...» και, χωρίς δισταγμό, αμόλαγε το όνομα κάποιου κριτικού ή συναδέλφου που περιφρονούσε το έργο του.

Παρά την εκνευριστική συμπεριφορά του και τη φήμη του αχώνευτου, στην καθημερινότητά του ο Έκτορ ήταν ένας τύπος στοργικός και γλυκός. Φίλος πιστός, πάντα διατεθειμένος να βοηθήσει. Χωρίς να το ξέρει ο Κλάουδιο, ο Έκτορ είχε δώσει εντολή στον οικονομικό διευθυντή του να επενδύσει μέρος των κονδυλίων της εταιρείας του στο αμοιβαίο κεφάλαιο που χειριζόταν ο Κλάουδιο. Το έκανε για μένα, από αγάπη, για τα χρόνια της γνωριμίας μας, επειδή είναι γενναιόδωρος χαρακτήρας. Το

θέμα είναι ότι η οικονομική μας κατάσταση βελτιωνόταν από μήνα σε μήνα. Ογδόντα εκατομμύρια δολάρια δεν είναι μικρή υπόθεση. Και στα χέρια του Κλάουδιο, που στα χρηματιστηριακά είναι σαΐνι, το κεφάλαιο άρχισε να φέρνει σταθερά κέρδη. Ο Έκτορ μ' έβαλε να του υποσχεθώ πως δεν θ' αποκαλύψω ποτέ στον Κλάουδιο ποιος είχε μεταφέρει στο αμοιβαίο κεφάλαιό του αυτό το τόσο σημαντικό ποσό. Και ο βλάκας ο Κλάουδιο κακολογούσε τον Έκτορ, χωρίς να μπορεί να φανταστεί ότι η πρόσφατη οικονομική του ισχύς προερχόταν από την «αδερφούλα τον κινηματογραφιστή».

Ο Πέδρο προερχόταν κι αυτός από «καλή οικογένεια» που ασχολείτο με τα ακίνητα. Δεν είχε, ούτε κατά προσέγγιση, τόσο μεγάλη περιουσία όπως ο Έκτορ, αλλά σίγουρα ήταν μεγαλύτερη από την περιουσία του 99% των θνητών. Το «ράντσο», όπως τους άρεσε ν' αποκαλούν το σπίτι στο Τεποστλάν, ανήκε στους παππούδες του. Ένα αγροτεμάχιο διακοσίων στρεμμάτων, στο οποίο, εννοείται, είχαν χτίσει ένα σπίτι που είχε σχεδιάσει ένας αρχιτέκτονας με βραβείο Πρίτσκερ και είχε διακοσμήσει η Ten Rainbows, η διάσημη εταιρεία εσωτερικών διακοσμήσεων της Νέας Υόρκης. Η κάθε γωνίτσα ήταν προσεγμένη όσο δεν παίρνει άλλο. Δώδεκα άτομα δούλευαν στο κτήμα για να το διατηρούν σε άψογη κατάσταση. «Ακόμα και στο οικοπεδάκι του κάνουν μανικιούρ», αστειευόταν ο Κλάους.

Ο Έκτορ και ο Πέδρο ήταν τέλειοι μαικήνες. Χρηματοδοτούσαν μουσεία, γκαλερί, σχολές εικαστικών τεχνών, ορχήστρες, βιβλιοθήκες. Και η ομάδα σύγχρονου χορού που είχα εγώ δεχόταν επίσης δωρεές απ' αυτούς. Παρότι περηφανεύομαι για τα νοικοκυρεμένα λογιστικά μου, οι συνεισφορές τους μου επέτρεπαν να κινούμαι πιο άνετα, χωρίς τους περιορισμούς που

επέβαλλε ο προϋπολογισμός σε άλλες ομάδες. Μπορούσα να νοικιάσω καλύτερα θέατρα για τις παραστάσεις μας, να προσλάβω βοηθούς παγκοσμίου επιπέδου και να κάνω συμβόλαια με τους πιο ταλαντούχους χορευτές.

Αυτός που χειριζόταν τις υποθέσεις του ιδρύματος ήταν ο Πέδρο. Αν και ήταν γενναιόδωρος, δεν χρηματοδοτούσε αδιαφορώντας για τα κέρδη. Υπήρχαν περιπτώσεις που οι γκαλερίστες τούς χάριζαν πίνακες του πολλά υποσχόμενου ζωγράφου που υποστήριζαν, η αξία του οποίου αυξανόταν είκοσι και τριάντα φορές μέσα σε ένα μόνο χρόνο. Όταν κάποια από τις ορχήστρες που χρηματοδοτούσαν ταξίδευε για να παίξει κάπου στο εξωτερικό, εκείνοι έπαιρναν ένα ποσοστό από την αμοιβή της. Και βέβαια, τις περισσότερες φορές, οι δωρεές τους αφαιρούνταν από τους φόρους.

Εγώ υπήρξα άπιστη μόνο μία φορά στη ζωή μου, και το περιεργο είναι ότι έγινε ακριβώς με τον Πέδρο. Κι εκείνος, απ' την πλευρά του, μου εξομολογήθηκε ότι δεν είχε κερατώσει ποτέ πριν τον Έκτορ. Οπότε ήμασταν και οι δυο πρωτάρηδες εραστές. Αρχίσαμε με κάτι χαζοαστεία. «Είσαι η μόνη γυναίκα με την οποία θα έκανα έρωτα», είπε κάποτε υπό τύπον φιλοφρόνησης μπροστά σε μια μεγάλη παρέα. Η δήλωσή του προκάλεσε ξεκαρδιστικά γέλια. Ακόμα και ο Κλάουδιο το γλέντησε. «Η δικιά μου είναι τόσο ωραία, που διεγείρει ακόμα και τα σκυλιά». Από κείνη τη στιγμή αρχίσαμε να παίζουμε φλερτάροντας κοινότοπα. Ο Πέδρο δεν έχανε ευκαιρία να μου κάνει κόρτε, αν και δεν ξεπερνούσε το όριο της αφελούς κολακείας ενός γκέι προς τη φίλη του.

Δεν φαντάστηκα ποτέ ότι θα καταλήγαμε στο κρεβάτι. Σ' αυτό συνέβαλε μια γενναία δόση τεκίλας και το γεγονός ότι

και οι δυο φορούσαμε μαγιό. Περάσαμε ένα απόγευμα στην πισίνα του κτήματος με τα παιδιά. Ο Κλάουδιο με είχε αφήσει εκεί μια Παρασκευή πρωί. Έφαγε μαζί μας κι επέστρεψε στο Μεξικό για μια επαγγελματική συνάντηση. Ο Έκτορ, που δεν είχε και πολλές αντοχές στο οινόπνευμα, είχε μείνει αναίσθητος σε μια κουκέτα. Τα παιδιά μου τα είχε πάει βόλτα με το άλογο ένας απ' τους εργαζόμενους. Ο Πέδρο κι εγώ μπήκαμε στο νερό κι ενώ ακουμπούσαμε στην άκρη, αρχίσαμε να αγγιζόμαστε με τα πόδια. Έμοιαζε με αθώο παιχνίδι, αλλά σιγά σιγά προχωρήσαμε και στις γάμπες. Κοιταχτήκαμε και χαμογελάσαμε. «Ελα, σταμάτα», του είπα αρκετά ερεθισμένη. «Εντάξει, σταμάτησα», αστειεύτηκε εκείνος δείχνοντάς μου το μαγιό του. Μια διογκωμένη μάζα ξεπρόβαλλε από το ύφασμα. «Ποτέ δεν σ' άρεσαν οι γυναίκες», τον αποπήρα. «Ποτέ», απάντησε, «ούτε πρόκειται να μ' αρέσουν. Εσύ, Μαρίνα, δεν είσαι γυναίκα, είσαι θεά», χαμογέλασε και με φίλησε. Προσπάθησα να τον αποφύγω, αλλά εκείνος κράτησε το κεφάλι μου με τα δυο του χέρια. Φιληθήκαμε για μερικά δευτερόλεπτα και μετά ξεκόλλησα από πάνω του. Του έδειξα με το σαγόνι τον Έκτορ που κοιμόταν βαθιά στην κουκέτα. «Δεν σε νοιάζει;» τον ρώτησα. «Φυσικά και με νοιάζει, αφού είναι ο έρωτας της ζωής μου. Αλλά θέλω να δοκιμάσω». Μείναμε σιωπηλοί. Μια καρακάξα προσγειώθηκε δίπλα στην πισίνα, άρπαξε μια ελιά από ένα πιάτο και ξαναπέταξε. Την ακολουθήσαμε με το βλέμμα, μέχρι που πήρε θέση σ' ένα φοινικόδεντρο. «Πάντα ήθελα να διαπιστώσω πώς νιώθει κανείς με μια γυναίκα και τι ωραία που θα ήταν να το μάθω μ' εσένα», συνέχισε, «αν θέλεις, όμως, το κόβουμε εδώ». Έγνεψα αρνητικά με το κεφάλι. Δεν μου είχε περάσει ποτέ η ιδέα να κάνω έρωτα μαζί του. Κι έπειτα, δεν υπήρχε κανέ-

νας λόγος να απιστήσουμε. Ζούσαμε και οι δυο ευτυχισμένοι με τους συντρόφους μας. Αν και –επαναλαμβάνω– οι τεκίλες και το γυμνό μας δέρμα ν’ αγγίζεται κάτω απ’ το νερό μάς άναψαν.

Χωθήκαμε σ’ ένα δωμάτιο στο σπίτι των ξένων κι αρχίσαμε να φιλιόμαστε. Νόμιζα ότι επειδή ήταν γκέι, τα φιλιά του θα είναι πιο απαλά. Όχι, ήταν έντονα και δυνατά. Συχνά μου δάγκωνε τα χείλια σχεδόν μέχρι σημείου να με πληγώσει. Κατάλαβα ότι ο Πέδρο είχε φιλήσει μόνο άντρες. Μου ζύμωνε τον πισινό, μου έσφιγγε το σβέρκο, μου ρούφηξε τους ώμους. Δεν με δυσaráεστησαν καθόλου τα πρωτόγονα και τραχιά του χάρδια. Με ερέθισαν.

Πέσαμε στο κρεβάτι. Μου έβγαλε το σουτιέν και βάλθηκε να μου χαϊδεύει το στήθος. «Τα νιώθω παραγεμισμένα», είπε, «έχουν δίκιο οι βλάμηδες που τους αρέσουν τόσο». Τράβηξε το κορδόνι απ’ το μπικίνι κι έμεινα γυμνή. Έμεινε να με κοιτάει για μια στιγμή κάπως έκπληκτος, λες και το κορμί μου ήταν κάτι παράξενο ανάμεσα στα χέρια του. Χωρίς άλλα προκαταρκτικά, ανέβηκε πάνω μου και μπήκε μέσα μου με δύναμη. Έμπηξα τα νύχια μου στην πλάτη του. Άρχισε να κυματίζει πάνω μου με όλο και μεγαλύτερη ορμή. «Μην τελειώσεις μέσα», του είπα. Έγνεψε αρνητικά χωρίς ν’ ανοίξει τα μάτια. Ήμουν έτοιμη να τελειώσω όταν προσπάθησε να βγει. «Χύνω», είπε. Τον αγκάλιασα. «Μην τολμήσεις να βγεις». Έχυσα κι εγώ σχεδόν αμέσως μετά. Είχα χρόνια να έρθω σε οργασμό με σεξουαλική επαφή.

Το ξανάκανα μαζί του άλλες τέσσερις φορές. Καμιά δεν συγκρινόταν με την πρώτη. Εκείνος είχε πρόβλημα για να ερεθιστεί κι εμένα με κούραζε η κάψα των φιλιών του και το γεγονός ότι εισχωρούσε αμέσως, χωρίς να μου δίνει χρόνο να υγρανθώ. Την τρίτη φορά ζήτησε να μου τονβάλει από πίσω. «Αυτό ξέ-

ρω», μου είπε. Αρνήθηκα. Δεν το είχα κάνει ποτέ απ' τον πρωκτό κι ένιωθα ότι αυτή την τελευταία παρθενιά τη χρωστούσα στον Κλάουδιο.

Η πέμπτη φορά ήταν η πιο τρυφερή και αγαπησιάρικη. Δεν με φιλούσε με τόση δύναμη ούτε προσπάθησε να μπει μέσα μου με την πρώτη. Αφιέρωσε χρόνο για να χαϊδέψει το στήθος μου κι ύστερα μου ζήτησε ν' ανοίξω τα πόδια. Έσκυψε κι έκανε κάτι που δεν το είχε ξανακάνει: έγλειψε την κλειτορίδα μου κάμποσα λεπτά. Μετά ξάπλωσε πάνω μου και μου τον έβαλε αργά αργά. Έσπρωξε μερικές φορές και σταμάτησε. Μου χάιδεψε το πρόσωπο. «Ήθελα να μ' αρέσει, αλλά η αλήθεια είναι πως δε μ' αρέσει καθόλου. Συγχώρα με», είπε. «Ούτ' εμένα», ομολόγησα. Καθίσαμε στην άκρη του κρεβατιού. Πήρε το χέρι μου κι έπαιξε με τα δάχτυλά μου. Έκανα μια γύρα με το βλέμμα για να εξετάσω το δωμάτιο. Οι τοίχοι ήταν βαμμένοι σε χρώμα κρεμ. Τα χαλιά αφράτα. Οι πολυθρόνες κλασικές. Είχε ένα μπαλκόνι που έβλεπε στον κήπο. Πολυτέλεια στην πολυτέλεια. Με τους προηγούμενους φίλους μου, ακόμα και με τον ίδιο τον Κλάουδιο, πήγαινα σε μοτέλ της εθνικής οδού. Μ' άρεσε η αίσθηση πως βρισκόμουν σε μέρη που είχαν χτιστεί ειδικά για να κάνει ο κόσμος σεξ. Επειδή είχα μεγαλώσει με την εμμονή στην καθαριότητα και την υγιεινή, με ερέθιζε ιδιαίτερος το γεγονός ότι ήξερα πως ανάμεσα σ' αυτούς τους τέσσερις τοίχους δεκάδες παράνομοι εραστές είχαν γαμηθεί με λύσσα και ορμή και αγάπη και τρυφερότητα και φόβο. Όταν πρότεινα στον Πέδρο να πάμε σ' ένα μοτέλ, επειδή υπήρχε διακριτικότητα, ταραχτηκε. «Εγώ δεν πάω σε ποντικοφωλιές όπου γαμάνε οι μαραγκοί». Για κείνον και τον Έκτορ, τα πάντα έπρεπε να είναι καλού γούστου, και γι' αυτό βρισκόμασταν εκεί, σε μια βασιλική

σουίτα του Four Seasons, χωρίς να ξέρουμε τι άλλο να πούμε.

Φύγαμε απ' το ξενοδοχείο το ίδιο απόγευμα, μελαγχολικοί κι απογοητευμένοι. Ευτυχώς, η σχέση μου με τον Πέδρο, αντί να πάρει την κάτω βόλτα, εδραιώθηκε περισσότερο. Δεν κατακρίναμε ούτε αναφέραμε ποτέ τα συμβάντα. Ανάμεσά μας πλανιόταν πάντα ένας αέρας συνενοχής και οικειότητας. Εκείνος ξανάγινε ο σταθερός σύντροφος του Έκτορ κι εγώ η γλυκιά σύζυγος του Κλάουδιο. Και ήταν ο Πέδρο αυτός που, χωρίς να το καταλάβει, με οδήγησε κατευθείαν σ' έναν θυελλώδη έρωτα που ξερίζωσε τα θεμέλια της ζωής μου και τα ταρακούνησε μέχρι να την κάνει αγνώριστη.

Σεφερίνο, τι σκεφτόσουν ακίνητος στην αναπηρική σου καρέκλα, εκείνα τ' απογεύματα, όταν ο αδερφός μου σ' άφηνε στο μπαλκόνι έρμαιο της κακοκαιρίας, χωρίς να τον νοιάζει αν έβρεχε, αν ήταν νύχτα ή έκανε παγωσιά; Σε πονούσε που ένοιωθες άχρηστος και ταπεινωμένος, ανίκανος να κουνηθείς, να εκφραστείς, να υπερασπιστείς τον εαυτό σου; Ή συνέχισες ν' αναμασάς τα περί άθλιου παρελθόντος σου και τα περί καταπίεσης του λαού σου;

«Και τι δεν θα 'δινά για ν' αλλάξω τον ρου της ιστορίας και ν' απαλλάξω τους δικούς μου απ' τα βάσανα που υπέμειναν», συνήθιζες να λες. Κι αφού δεν ήταν δυνατόν ν' αλλάξει η σειρά των γεγονότων, υπέφερες καθώς τα εξιστορούσες από μια οπτική πιο δίκαιη και πιο εξισωτική. Είπες ότι έκανες αποστολή της ζωής σου να τα ξαναγράψεις. Γι' αυτό διάβαζες βιβλία Ιστορίας με τόση ζέση, για να χορτάσεις την εμμονή σου με το παρελθόν, για να μην ξεχάσεις ποτέ. Το σχολείο ήταν Ιερό για σένα. «Το κλειδί βρίσκεται στην εκπαίδευση», μας δασκάλευες. Ο πατέρας σου είχε πει σ' εσένα και στ' αδέρφια σου ότι η μοναδική σας διέξοδος ήταν να σπου-

δάσετε. Εκείνος που δεν έμαθε ποτέ να διαβάζει και να γράφει. Εκείνος που μετά βίας ήξερε μια ντουζίνα λέξεις στα ισπανικά. Για να σας παρακινήσει, σας έφερνε ως παράδειγμα τον Χουάρες, «έναν Ινδιάνο σαν κι εμάς, που έφτασε να γίνει πρόεδρος». Όχι πως ο πατέρας σου πίστευε ότι θα φτάνατε να γίνετε πρόεδροι, ή πως θα φτάνατε ψηλά, ήθελε απλώς να ξεφύγετε από κει. Απ' το βουνό, απ' τη μιζέρια, απ' την πείνα, απ' το σπίτι που 'ταν χτισμένο με λάσπη κι άχυρα, απ' τη φωτιά που έβγαζε καπνούς, από τα τάκος που είχαν βουτήξει σε λάδι στο οποίο είχαν κάποτε τηγανίσει κρέας ελαφιού, απ' τα παπούτσια που είχαν χρησιμοποιήσει άλλα παιδιά και τα έδωσαν σε άλλα παιδιά και μετά σε άλλα παιδιά, μέχρι που έφτασαν σ' εσάς. Παπούτσια που σας έσφιγγαν και σας έκαναν φουσκάλες και που ο πατέρας σας δεν σας άφηνε να τα βγάλετε, γιατί χωρίς παπούτσια κανένας Ινδιάνος δεν κατάφερε να γίνει κάποιος. Οι μηχανικοί, οι δικηγόροι, οι δάσκαλοι δεν φορούσαν ουαράτσε.²

Σιωπηλός, στην αναπηρική σου καρέκλα, θυμάσαι άραγε εκείνες τις ήσυχες νύχτες που περνούσες μόνος στο βουνό βόσκοντας κατσίκια και προσέχοντας μην τα κλέψουν τα κογιότ; Ο παππούς μάς είπε ότι, επιτέλους, μετά από μια καλή σοδειά, κατάφερε ν' ανταλλάξει κάτι σακιά καλαμπόκι με έξι θηλυκά που δεν έβγαζαν γάλα, χωρίς αρσενικό να τα γκαστρώσει για να κάνουν τουλάχιστον δυο-τρία μικρά. Έξι κατσίκες με τα κόκαλά τους να πετάγονται απ' τις ψωριάρικες ζάρες τους, τις οποίες αναγκάστηκαν να φάνε όταν συνεχίστηκε επί μήνες η ξηρασία και δεν τους άφησε να σπείρουν οτιδήποτε στα πετρωμένα στείρα χρώματα του μικροχώραφού τους. Έξι θηλυκά, που ο πατέρας σου σ' ανάγκασε ν' αποκεφαλίσεις. «Ο Σεφερίνο έκλαιγε αδιάκοπα καθώς σωριάζονταν μες στα ίδια του τα χέρια», μας είπε ο παππούς μας. Εκείνες οι κατσίκες ήταν οι αδερφές σου στο βουνό, περνούσες ώρες μαζί τους τ' απογεύματα. Φαντάζο-

2. Huarache: ινδιάνικα σανδάλια πλεγμένα με πλακέ λωρίδες από δέρμα.

μαι τον πόνο σου την ώρα που τις σκότωνες μία μία και τις είδες σερβιρισμένες στο πιάτο σου.

Εμείς δεν είχαμε δικαιολογία για να μην πάμε σχολείο. Δεν είχε σημασία αν δεν αισθανόμασταν καλά, αν είχαμε πυρετό ή ένα σπασμένο κόκαλο. Για να μας παρακινήσεις, μας έλεγες για κείνο το πρωί που ξεκόλλησε η σόλα απ' το παπούτσι σου και πήγες στο σχολείο με το ένα πόδι ξυπόλυτο, να αιμορραγεί, αφού περπάτησες τα τέσσερα χιλιόμετρα της απόστασης απ' το σπίτι σου. «Ήταν το μοναδικό ζευγάρι που είχα. Δεν υπήρχαν λεφτά για ν' αγοράσω άλλο. Κι έτσι πήγαινα στο μάθημα κάθε μέρα και χιλιάδες αγκάθια καρφώνονταν στο πόδι μου, ενώ οι πέτρες των λόφων έκοβαν τα δάχτυλά μου. Έξι χρόνων παιδάκι και δεν παραπονέθηκα ούτε μια φορά. Πέρασαν μήνες μέχρι ν' αποκτήσω επιτέλους άλλα παπούτσια». Μετά απ' τις περιπέτειές σου –γιατί αυτή ήταν μία απ' τις πολλές– δεν μπορούσαμε ν' αρνηθούμε να πάμε στο σχολείο. Δεν υπήρχε δικαιολογία που να μετράει και η παραμικρή γκρίνια προκαλούσε σοβαρές τιμωρίες, μπορεί και ξύλο.

Υποθέτω πως, παγιδευμένος στην αναπηρική σου καρέκλα, χωρίς να μπορείς να πεις ούτε λέξη, θυμόσουν εκείνες τις παγωμένες νύχτες που αγκάλιαζες το σκύλο σου για να ζεσταθείς και ν' αντέξεις τα μαστιγώματα από τις ριπές του βοριά. Ο παππούς μάς έλεγε πόσο φοβόσουν αυτό το μαστίγωμα του ανέμου. Δεν ήθελες να πεθάνεις, όπως έλεγε η μάνα σου ότι πέθανε η μάνα της μια παγωμένη νύχτα. Η γιαγιά σου είχε βαλθεί να ψάξει μια κατοικούλα που δεν γύρισε με τις υπόλοιπες κι όταν είπε να επιστρέψει, την έπιασε η νύχτα. Κουλουριάστηκε πίσω από κάτι κλαριά για να προστατευτεί απ' τη θύελλα που ξέσπασε μόλις σκοτείνιασε. Η μάνα σου ήταν οκτώ χρόνων όταν εξαφανίστηκε η μάνα της και την επόμενη μέρα πήγε με τον πατέρα της και τ' αδέρφια της να την ψάξουν στο βουνό. Τη βρήκαν τέσσερις μέρες αργότερα, όταν πια τα μυρμήγκια τής είχα φάει τα μάτια, ήταν πρησμένη και βρομούσε, το στόμα της ήταν

ανοιχτό απ' την προσπάθεια μιας ύστατης ανάσας. Έτσι μας περιέγραψε η μάνα σου το πτώμα της και, κατά τη γνώμη της, από εκεί προέκυψε ο φόβος σου για τους ανέμους. Στους παιδικούς σου εφιάλτες έβλεπες κόκκινα μυρμηγκία να κατασπαράζουν τα χείλη σου και να μπαινοβγαίνουν στη μύτη σου; Φοβόσουν ότι μια μέρα δεν θ' άντεχες το τρομερό κρύο και θα κατέληγες όπως εκείνη, κοκαλωμένος, μελανιασμένος, με άδειες τις κόγχες των ματιών, πεσμένος με τη γλώσσα έξω, πρησμένη και μπλαβιά; Και γιά δες, μπαμπά, που είχες χειρότερη κατάληξη απ' τη μάνα της μάνας σου. Ο εγκέφαλός σου πλημμύρισε από την κόκκινη παλίρροια, σε μια ακατάσχετη αιμορραγία που έπνιξε τους νευρώνες σου και σ' άφησε κατάκοιτο, βουβό και κουλουριασμένο σ' αυτή την αναπηρική καρέκλα.

Θυμάμαι εκείνο το απόγευμα που παραπονέθηκες για μια ξαφνική ημικρανία και είπες στη μαμά «δεν νιώθω καλά, τα βλέπω όλα κόκκινα», σωριάστηκες με τα μούτρα στο χαλί του δωματίου σου και δεν μπορούσες πια ούτε να μιλήσεις ούτε να κουνηθείς. «Αυτό ήταν, πέθανα», πρέπει να σκέφτηκες την ώρα που η μάνα μου σου φώναζε «σήκω, σήκω». Σίγουρα πράγματα, έβλεπες μόνο κόκκινο κι ακόμα πιο πολύ κόκκινο. Μια κόκκινη πραγματικότητα, ενώ η μαμά καλούσε ασθενοφόρο.

Έρθαν και τ' άλλα δύο σου παιδιά και ο καριόλης ο Χοσέ Κουαουτέμοκ χαμογέλασε. Σου 'ρθε να σηκωθείς απάνω και να σβήσεις με γροθιές αυτό το ηλίθιο χαμόγελο, να του σπάσεις τα μούτρα, όπως είχες κάνει τόσες και τόσες φορές; Μια και το ασθενοφόρο αργούσε, σε κατεβάσαμε στα χέρια απ' τη σκάλα και, από αδεξιότητα, γλίστρησες και χτύπησες στα σκαλιά. Για να μη σε κουνήσουμε άλλο, σ' αφήσαμε στο πάτωμα της κουζίνας και σίγουρα ένιωσες το κρύο απ' τα πλακάκια, γιατί ξεστόμισες την τελευταία σου λέξη, «κρύο», και ο γιος σου ο Χοσέ Κουαουτέμοκ ξαναχαμογέλασε και πρέπει να σκέφτηκες «καταραμένοι να 'ναι οι απόγονοί μου». Και μετά από δυο ώρες έφτασε το ασθενοφόρο και σε πήγαν στο κέντρο Κοινωνικής Ασφάλισης της οδού Ερμίτα Ιτσαπαλάπα.